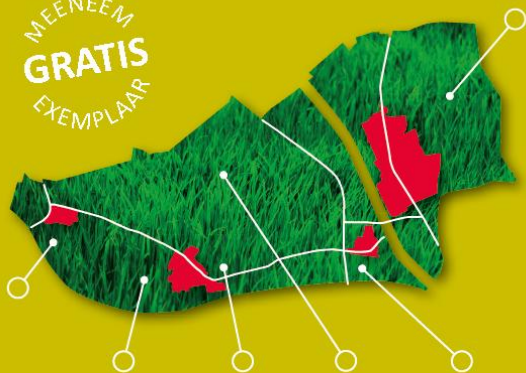

ZONDAG 11 SEPTEMBER 2016

OPEN
MONUMENTEN .
DAG 2016

MEENEEM
GRATIS
EXEMPLAAR

ERFGOEDPLATFORM
gemeente heumen

INHOUDSOPGAVE

Open Monumentendag 2016 Iconen en symbolen	3
Erfgoedplatform komt tot wasdom	4
Voorwoord wethouder H. van den Berg	5
Programma	6
Malden	12
Heumen	30
Overasselt	41
Nederasselt	53
Organisatie	57

OPEN MONUMENTENDAG 2016 ICONEN EN SYMBOLEN

“Iconen & symbolen” is dit jaar het landelijk thema van de Open Monumentendag. In het programma van 11 september is het thema herkenbaar. Bijvoorbeeld in het christelijke geloof en de kerken met hun symboliek. De oude kerkjes van Heumen en Overasselt en de St. Walrick kapel zijn iconen van het middeleeuwse christendom. Onze molens zijn iconen van een technische revolutie die in Nederland rond 1200 begon. De heraldiek bedient zich van symbolen. Het huidige gemeentewapen en dat van de fusiegemeenten Overasselt en Heumen laten dit zien. In het programma komen ook kleurrijke iconische dorpsfiguren langs.

Naast programma onderdelen rond het thema “Iconen & symbolen” is er aandacht voor onze musea, historische boerderijen, landgoed De Elshof en de motte Malderburcht. De grafheuvels uit de prehistorie in het vennengebied zijn de oudste monumenten in onze gemeente.

In september verschijnen de eerste twee boeken in de Erfgoedreeks van het Erfgoedplatform. Het eerste boek beschrijft de geschiedenis van het Maasveer tussen Nederasselt en Grave van 1381 tot 1928. Het tweede boek gaat over het kasteel Heumen dat zijn oorsprong had in de 12^e eeuw.

Wij wensen u veel genoegen bij het beleven van onze Heumense monumenten, iconen en symbolen.

Werkgroep OMD

*Harrie Joosten vz, Petra Thijssen, Jos Gerrits, Piet van Casteren,
Ton Verstegen, Walter Elemans.*

ERFGOEDPLATFORM KOMT TOT WASDOM

Het Erfgoedplatform Gemeente Heumen verenigt sinds 2010 10 samenwerkende erfgoedinstellingen waaronder musea, gilden, historische verenigingen, natuurverenigingen en enkele wijk- en dorpsraden. Er zijn 7 werkgroepen: ROOD erfgoed, ARCHEOLOGIE, GROEN erfgoed, MOLENS, CANON VAN HEUMEN, WOORD en BEELD en OPEN MONUMENTENDAG.

Het bestuur en de werkgroepen organiseren tal van activiteiten zoals lezingen, excursies, advisering aan de gemeente en burgers en het verzamelen van volksverhalen. Aan tal van projecten wordt gewerkt: oprichten landschapsbrigade, boekuitgave over kasteel Heumen, publiceren canon van Heumen, bloemrijke linten, onderhoud hoogstamboomgaarden en inventarisatie karakteristieke panden. Deze en nog meer projecten staan in de werkplannen van de werkgroepen.

Dit jaar verschijnen de eerste boekjes in de Erfgoedreeks. De eerste uitgave gaat over het veer Nederasselt – Grave. Auteur is René van Hoften. Het tweede boekje door Marijne Magnée-Nentjes, Harrie Joosten en Tini Martens behandelt de geschiedenis van het kasteel Heumen. Meer uitgaven zullen volgen, om te beginnen in 2017 de Canon van Heumen.

Onze gemeente is rijk aan erfgoed. Het Erfgoedplatform laat dat graag zien. Wij wensen u een boeiende Open Monumentendag toe.

Bestuur: Leo Ewals vz, Harrie Joosten secr, Petra Thijssen penn, Frans Wildenborg, Anneke Meijsen.

www.erfgoedheumen.nl

HET CULTUREEL ERFGOED VAN DE GEMEENTE HEUMEN IS MEER DAN DE MOEITE WAARD

Iconen en symbolen. Het klinkt in eerste instantie als iets van vroeger maar is verrassend eigentijds. Naast afbeeldingen van Christus en Bijbelse voorstellingen kennen we ook iconen op onze computer en personen uit de sport en muziekwereld. Een symbool is een drager van betekenis, een waarneembaar teken dat iets abstracts uitbeeldt. Het zegt iets over onze cultuur en/of identiteit. Het thema van de Open Monumentendag biedt volop mogelijkheden met een andere bril naar uw omgeving te kijken.

Het is de organisatie van de OMD gelukt u een gevarieerd programma voor te leggen dat de 'Parels van Heumen' in al hun pracht en praal zichtbaar maakt. Een prestatie van formaat.

Het zichtbaar maken van ons culturele erfgoed uit het verleden heeft betekenis voor de toekomst. Waar oog is voor het verleden ontstaat draagvlak en betrokkenheid voor de toekomst.

*Henk van den Berg,
Wethouder gemeente Heumen*

PROGRAMMA

Openingstijden

De monumenten en activiteiten zijn te bezoeken van 11 tot 17 uur. Bij afwijkingen van deze tijden is dit vermeld op de betreffende pagina in dit boekje.

LEZINGEN

Marijne Magnée-Nentjes, Harrie Joosten, Tini Martens
 “Geschiedenis Kasteel Heumen”. Terp, Heumen
 Donderdag 8 september 20 uur

Leo Ewals “Nijmeegse exlibris”. Marishuis, Heumen
 Zondag 11 september 14 uur

Anton Theunissen
 “Overasseltse iconen van de katholieke emancipatie”.
 St. Antonius Abt kerk, Overasselt
 Zondag 11 september 12 tot 17 uur

Pieter Oosterhout “Particulier monumentenbeheer”
 Uitreiking van de Zilveren Troffel.
 De Lage Hof, Overasselt
 Zondag 11 september 16 uur

Van Kroonwerk tot Maaspoort
 René van Hoften “Het veer Nederasselt – Grave (1381- 1928)
 Lezing en presentatie van het boek aan burgemeesters
 P. Mengde en L. Roolvink. Kroonwerk Coehoorn, Nederasselt
 Zondag 11 september 11 uur

Dr. Jacques Pouwels

“De symboolfunctie van de kerk”.

St. Antonius Abt kerk, Malden.

Zondag 11 september 15 uur

Cees Elsten

“Romeinen in het Heumensoord”.

Malderburch, Malden.

Zondag 11 september 14 uur

DEELNEMENDE MONUMENTEN EN ACTIVITEITEN

Malden

<i>Naam</i>	<i>Straat nr.</i>
De symboolfunctie van de kerk ¹	Kerkplein 4
Harmonica- en Accordeonmuseum	Kerkplein 12
De Muse	
Glas-en beeldenatelier Hans Janssen	Rijksweg 83
Poëzie “De Pennenstreek”	Rijksweg 83
Woonboerderij De Bagijnenhoff	Rijksweg 208
Landgoed De Elshof	Hatertseweg 24
Foto-expositie vitrine bibliotheek	Kloosterhof 1
Religieuze iconen	Malderburch
Verf maken is van alle tijden	Malderburch
Stichting Heemkunde Malden	Malderburch
Romeinen in het Heumensoord ²	Malderburch
Stamboomonderzoek, Toon Janssen	Malderburch
Foto-expositie “Iconen & Symbolen”	Malderburch
Motte Malderburcht	Looistraat
Gemeentewapens	Kerkplein 6

¹ Lezing door Jacques Pouwels, zondag 11 september 15 uur

² Lezing door Cees Elsten, zondag 11 september 14 uur

Heumen

<i>Naam</i>	<i>Straat nr.</i>
Byzantijnse iconen Protestantse kerk	Dorpstraat 19
Gildekoning en gildezilver St. Georgiusgilde	Dorpstraat 21
Geschiedenis kasteel Heumen ³	Dorpstraat 21
Kasteelresten Heumen	Kasteellaan
Joannusmolen	Vosseneindseweg 44
Ateliërmuseum Jac. Maris	Looistraat 57
Lezing Leo Ewals "Nijmeegse exlibris" ⁴	Looistraat 57
Expositie Bets Veenhuis ⁵	Dorpstraat 21
Foto-expo ophaalbrug Heumen ⁵	Dorpstraat 21
Foto-expo oorlogsmonument ⁵	Dorpstraat 21

³ Donderdag 8 september 20 uur, Terp

⁴ Zondag 11 september 14 uur

⁵ Zaterdag 10 en zondag 11 september 11 – 17 uur

Overasselt

<i>Naam</i>	<i>Straat nr.</i>
De bakermat van Overasselt	Valkstraat 7
Quiz in en over de kerk van Sint Antonius Abt ⁶	Hoogstraat (kerk)
Overasseltse iconen van de katholieke emancipatie ⁷	Hoogstraat (kerk)
De pastoor in het midden onder de Calvarieberg ⁸	Mgr. v.d. Burgtstraat
Boerderij De Hessenberg	Hessenbergseweg 5
Grafheuvels uit de prehistorie ⁹	Overasseltse Vennen
Van Boerenleenbank tot Rabo in de Lage Hof	Kasteelsestraat 5
Particulier monumentenbeheer ¹⁰ en uitreiking Zilveren Troffel	Kasteelsestraat 5
De openbare lagere school van 1881	Hoek Kasteelsestraat - Schoonenburgseweg
Molen Zeldenrust	OudeKleefsebaan 23a

⁶ Zondag 11 september 12 tot 17 uur

⁷ Lezing door Anton Theunissen, zondag 11 september 12 tot 17 uur

⁸ Zondag 11 september 12 tot 17 uur

⁹ Zaterdag 10 september om 11, 13 en 15 uur

¹⁰ Lezing door architect Pieter Oosterhout, zondag 11 september 16 uur

Nederasselt

<i>Naam</i>	<i>Straat nr.</i>
Boekpresentatie “Het Veer van Grave naar Nederasselt 1381 – 1929” en plannen voor “restauratie” van het kroonwerk Coehoorn ¹¹	Kroonwerk Coehoorn
Maasmolen	Molenwiel

¹¹ Zondag 11 september 11 uur

MALDEN

Naam

Straat nr.

De symboolfunctie van de kerk	Kerkplein 4
Harmonica- en Accordeonmuseum De Muse	Kerkplein 12
Glas- en beeldenatelier Hans Janssen	Rijksweg 83
Poëzie "De Pennenstreek"	Rijksweg 83
Woonboerderij De Bagijnenhoff	Rijksweg 208
Landgoed De Elshof	Hatertseweg 24
Stichting Heemkunde Malden	Malderburch
Romeinen in het Heumensoord	Malderburch
Stamboomonderzoek, Toon Janssen	Malderburch
Foto-expositie "Iconen & Symbolen"	Malderburch
Religieuze iconen	Malderburch
Verf maken is van alle tijden	Malderburch
Motte Malderburcht	Looistraat
Gemeentewapens	Kerkplein 6
Foto-expositie vitrine bibliotheek	Kloosterhof 1

INTERIEUR ST. ANTONIUS ABT KERK MALDEN ICONEN EN SYMBOLEN VAN GELOOF

Kerkplein 4

De katholieke St. Antonius Abt kerk van Malden is een voor iedereen in Malden herkenbaar gebouw door zijn centrale plaats en door zijn ruime opzet.

De kerk is op twee manieren een symbool en een icoon. In de eerste plaats is de kerk die in 1960 is ingewijd, gebouwd door Jos Bijnen in de traditie van de Bossche School. Daarmee is het een moderne kerk en liep het al vooruit op de vernieuwingen op het gebied van kerkopvatting en liturgie, die door het Tweede Vaticaanse concilie (1962-1965) zijn ingezet. De kerk trok daardoor vanaf het begin veel aandacht. In de tweede plaats is de kerk ook het symbool van de overgang van het hoofdzakelijk agrarische dorp Malden naar een ontwikkeling tot een meer stedelijk woongebied. Dat komt tot uiting in de vormgeving van de kerk.

Dr. Jacques Pouwels, voormalig wethouder van de gemeente Malden en huidig lid van het parochiebestuur van de fusieparochie De Heilige Drie-eenheid, zal vanaf 15:00 uur in de kerk een toelichting geven op de grote symboolfunctie van de kerk.

ACCORDEON- EN HARMONICAMUSEUM DE MUSE

Kerkplein 12

www.demuse.nl

De Muse is gevestigd in het oudste gebouw binnen de bebouwde kom van Malden. In 1855 is tegen de toenmalige pastorie (1799) een lagere school aangebouwd. Vervolgens was het pand van 1911 tot 1976 in gebruik als boerderij, compleet met stallen en hooizolder en ook Martens Graanhandel had er ooit een graanmolen en opslag. In de Tweede Wereldoorlog zaten er Amerikanen ingekwartierd en na 1980 werd het niet meer gebruikt en verviel het langzaam. Er was zelfs sprake van dat het afgebroken zou worden. Sinds 1998 is er na een grote verbouwing een muziekcafé met

feestgelegenheid, de accordeonwinkel “Kuik Accordeons” en het enige Accordeon- en harmonicamuseum van ons land gevestigd.

Enige tijd geleden kwam de oude pastorie ook in dezelfde handen, zodat het nu weer een eenheid vormt.

Het nieuwe sfeervolle terras is een waardevolle aanwinst voor Malden. Het is daar goed toeven.

Uw gastheer is Henk Kuik

GLAS-EN BEELDEN ATELIER HANS JANSSEN

Rijksweg 83www.glas-in-lood.nl

De beelden van Hans Janssen doen denken aan de Odaliskken en Faunen uit de Belle Epoque of mythologische figuren als Saters, Goden en Godinnen. Verleidelijk, schaars gekleed, soms alleen met wat decoraties.

Met een eindeloze variatie in glas, chemicaliën en glazuren wordt geëxperimenteerd. Als een moderne alchemist, ben ik op zoek naar de gouden formule om de ideale sculptuur uit te beelden, die altijd in het volgende beeld ligt te slapen.

Als tegenwicht dienen de eindeloze variaties op de schedel, het thema faun of sater in combinatie met de vrouwelijke gestalte en het klassieke thema Memento Mori of gedenk te sterven. Vandaar Carpe Diem of pluk de dag, stel niet uit tot morgen, koop dat mooie beeld nu.

Er worden demonstraties gegeven met glas in lood en glas smelten waar iedereen aan kan deelnemen. Tevens wordt er een demonstratie gegeven over het zelf maken van parfum, waarbij de bezoekers zelf ook aan de slag kunnen. Ze kunnen ook dan een parfumflesje maken van glas.

Deze dag wordt omlijst met muzikale klanken van Hans Meier en onder het genot van een hapje en drankje kunt u genieten van de prachtige beelden.

Uw gastheer is Hans Janssen

POEZIE VAN DE PENNENSTREEK BIJ HANS JANSSEN

Rijksweg 83www.fritsencharlotte.nl**Laat je oor strelen door met taal te spelen.**

De Pennenstreek, het dichtgenootschap in Malden, viert zijn koperen jubileum tijdens de monumentendagen september 2016.

De initiatoren, Charlotte Selten-Litmaath en Frits Litmaath, al 7 jaar bekend van het gedicht van de week in Regiodiek en 1Heumen en regio, dragen in de beeldentuin van Hans Janssen gedichten voor vanuit het thema: iconen en symbolen. Het thema sluit aan bij Charlottes laatste bundel vol Zendala's. Naast de 6 solobundels hebben ze ook de Dichtkunstroute geproduceerd, waarvan er al 300 verkocht zijn. Het gaat hier om 21 kunstwerken in de gemeente Heumen met gedichten van de Pennenstreekleden. Ook verkrijgbaar bij het Marishuis.

Geboorte van een beeld

Kunst laat zien dat er meer is
 achter gedachten. Grenzen
 vervallen, ideeën groeien als
 klimop, wensen komen uit,
 vormen vervormen, spelen
 een spel met de omgeving.
 Van ingeving tot kunstwerk
 prikkelt het de zintuigen en laat
 schoonheid een beleving worden.

Charlotte Selten-Litmaath

Kerken

Godshuizen steken boven
de bewoning van mensen uit.
Ze zijn duidelijk zichtbaar
wegwijzers voor het leven.

Ze verwijzen naar het boven-
aardse, naar de verbinding
van de mens met de hemel:
je leeft niet enkel van brood.

Torens reikhalzen naar hoogte
om de diepten in het leven
te doorstaan, te verwerken,
je te verheffen uit een dal.

Overal zijn ze bakens op onze
levensweg, hoog als ze torenen.
Ze vangen veel wind die torens,
toch zijn ze stabiel, van stavast.

Liefde tiert welig

Frits Litmaath

BOERDERIJ DE BAGIJNENHOFF

Rijksweg 208, Heumen

Het huidige woonhuis gaat terug op een in 1648, na de vrede van Münster, gebouwde hoeve. Maar daarvóór was er al op de plek een pachthoeve van het zusterklooster Sint Agnieten op den Teers in Nijmegen. Vandaar de naam: De Bagijnenhoff. De boerderij is verschillende keren verbouwd, onder andere na een grote brand in 1847. Daarbij is de T-vorm bewaard gebleven; het stalgedeelte heeft echter niet de typische Gelderse achtergevel behouden.

De huidige Bagijnenhoff is nu ingericht als woonhuis met een grote tuin erachter. Hoewel het dus niet direct een icoon van een Gelderse boerderij meer is, herinnert het huis wel

aan de tijd dat generaties lang mensen er hun levensonderhoud in verdienden. De Bagijnenhoff had toen ook veel land met een aantal schuren, zich uitstrekkend vanaf de onvruchtbare heide in het oosten tot aan het gebied met de maasklei in het westen. Vanwege de vorm van het voorfront en vanwege de betekenis die de hoeve had in de directe omgeving is de Bagijnenhoff op de Rijksmonumentenlijst geplaatst.

Zondag, vanaf 14:00 uur leiden de huidige eigenaars mevrouw Arkenbosch en de heer Schreurs, geassisteerd door hun twee kleindochters, bezoekers graag rond.

LANDGOED DE ELSHOF MALDEN

Hatertseweg 24, Malden

Dit Landgoed is gelegen aan de Hatertseweg 24, in Malden (voorheen Broekkant). De oorsprong gaat terug tot ca. 1770 toen er sprake was van een landhuis met schuur en boerderij. De Elshof was toen 28 morgen (1 morgen = iets minder dan 1 hectare) hoog- en 28 morgen broekland.

In 1852 kwam de Elshof in bezit van Reinier van Harencarspel. Deze verkocht het aan de heer J.A. van Dungen uit Nijmegen. Daarna was het bezit van Baron Schimmelpennick van der Oye. Verder is ook een zekere heer Kruseman eigenaar geweest. De laatste eigenaar, die zelf in de villa gewoond heeft, was de

heer Stoppelaar van Blijdenstein. Daarom werd het bos bij de Elshof ook wel Stoppelaars bos genoemd.

Na de Tweede Wereldoorlog zijn in de villa een aantal gezinnen gehuisvest geweest in verband met de woningschaarste. Op 6 juli 1950 verkocht de heer Stoppelaar de villa en het landgoed aan de Gemeente Heumen. Vanaf die tijd werd de villa door Mevrouw M.J.A. van der Kallen in gebruik genomen. Zij vestigde daar een kinderpension.

Momenteel is het landgoed in particuliere handen. Het landhuis is gelegen aan de rand van een langgerekt park met restanten van enige oude lanen. Prof. Dr. F. Corstens zal u meenemen in de geschiedenis van dit prachtige landgoed.

Uw gastheer: Prof. Dr. F.H.M. Corstens.

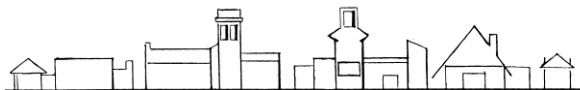
INFOSTAND STICHTING HEEMKUNDE MALDEN

Malderburch, Broekkant 16www.heemkundemalden.nl

De stichting werd opgericht in 1997 en heeft als belangrijkste doel 'Het bevorderen van de belangstelling voor de geschiedenis van eigen omgeving, bewoners, gebruiken en heemkundige waardevolle overblijfselen'.

Het documentatiecentrum in de bibliotheek van Malden is geopend op maandag- en woensdagmiddag van 2 tot 4 uur. De stichting geeft een blad uit 'Heerlijkheid Malden', waarin allerlei artikelen vermeld staan, zoals de geschiedenis van oude boerderijen, genealogie, interviews, artikelen over dorps- en kerkgebeuren of oorlogsverhalen.

Ook worden er ieder jaar lezingen en excursies georganiseerd waar iedere donateur gratis aan kan deelnemen.

*Secretariaat van de stichting : Petra Thijssen, Postbus 78,
6580 AB Malden*

T 024-3582893; E info@heemkundemalden.nl

ROMEINEN IN HET HEUMENSOORD

Lezing door Cees Elsten over de opgravingen van de Romeinse wachttorens.

Malderburch, Broekkant 16, bij de infostand van de Stichting Heemkunde Malden

Alles wat van de wachttorens in het Heumensoord over is, zit onder de grond maar in 1999 is de plaats in het bos waar de toren gestaan heeft na een lange voorbereidingsgeschiedenis veel

beter zichtbaar gemaakt. Daardoor is deze plek toch, met alle informatieborden die ernaar verwijzen, voor de beleving het middelpunt van het Heumensoord geworden.

In augustus heeft de Stichting Heemkunde Malden een themanummer van het contactblad uitgegeven waarin de geschiedenis van de opgravingen in het Heumensoord wordt beschreven. Het boekje is opgezet als een Kroniek. U kunt alle stappen volgen die vanaf de ontdekking van de resten van de wachtpost in 1927 gezet zijn door archeologen, universiteitsmedewerkers en gemeentebesturen om tot de uiteindelijke consolidatie van 1999 te komen.

De schrijver van dit boekje, Cees Elsten, zal een korte lezing geven over de drie belangrijkste fasen in de opgravingsgeschiedenis: 1932, 1972 en 1999. Aan de hand van enkele plattegronden, kaarten en foto's zal hij bespreken hoe in de loop van de twintigste eeuw de resten van deze wachtpost een centraal punt in het Heumensoord zijn geworden.

Voor een kleine bijdrage is het boekje te koop tijdens de lezing.
De lezing start om 14.00 uur en duurt 20 à 25 minuten.

E toonjanssen@xs4all.nl

Door uw familiegeschiedenis te (onder)zoeken kunt u daar meer over te weten komen.

Maar hoe doe je zo iets? Waar moet je beginnen? En waar zijn al die gegevens te vinden? Toon Janssen kan je hiermee een eindje op weg helpen.

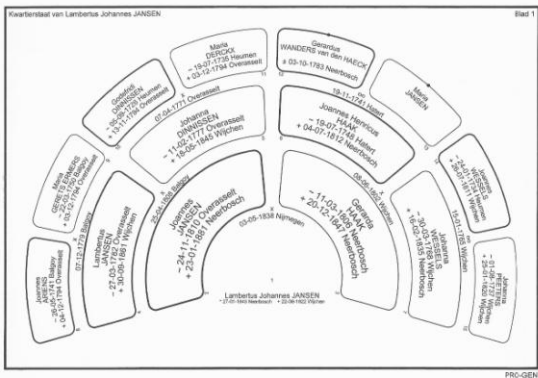

FOTO-EXPO EN DIAPRESENTATIE "ICONEN & SYMBOLEN"

Malderburch, Broekkant 16

In **de bibliotheek te Malden, Kloosterhof 1** is in de hal een foto expositie te bezichtigen over het thema: **iconen en symbolen**. Daarmee verwijzen we naar beelden en tekens met een bijzondere betekenis. In monumenten zie je ze van binnen en van buiten: in ornamenten, in reliëfs en in schilderijen. De monumenten zelf kunnen ook iconische waarde hebben in het landschap of in de stad. Kerktorens, molens en stadhuizen staan stuk voor stuk symbool voor onze cultuur en zijn nauw verbonden met onze identiteit.

Symbolen komen we in het dagelijks leven vaak tegen en zijn dan verwerkt in reclameborden, logo's handelsmerken en vlaggen. Maar er zijn ook religieuze symbolen, zoals het Kruis bij het Christendom. Bepaalde tekens op gevelstenen of de ingemetselde eerste steen bij een huis, maar ook grafstenen zijn vaak voorzien van symbolen. Ook in de maatschappij wordt een hoefijzer vaak aangeduid als teken van geluk evenals het klavertje vier. Een metselaar wordt geassocieerd met een steenbeitel en een troffel, een smid met een aambeeld, tang en hamer.

In **Malderburch** is een fototentoonstelling en doorlopende diapresentatie over religieuze iconen en symbolen. U kunt hier de beelden van belangrijke personen, monumenten, landschappen en standbeelden de revue zien passeren.

In de hal zal die dag een korte film over het maken van iconen gepresenteerd worden.

Stichting Heemkunde Malden

Petra Thijssen T 024-3582893

E: info@heemkundemalden.nl

RELIGIEUZE ICONEN, Paul Kummeling

Malderburch, Broekkant 16

Een icoon is een afbeelding van Christus, de Moeder Gods, heiligen of hoogfeesten. Iconen behoren tot de oosters-orthodoxe, de oriëntaals-orthodoxe en oosters-katholieke kerken en zijn onlosmakelijk verbonden met het kerkelijke en spirituele leven van deze kerken en hun gelovigen. Iconen zijn geschilderd op een houten paneel. Bij het schilderen dient rekening gehouden te worden met bepaalde regels. Deze regels zijn vervat in de schildersboeken (de zg. canon) en hebben de bedoeling voor zuiverheid en uniformiteit te zorgen en niet af te wijken van de leerstellingen van de Kerk.

Het schilderen van iconen is binnen de oosters-orthodoxe kerk een werk waarvoor Gods zegen gevraagd wordt; het gaat in de regel gepaard met gebed en vasten. Een icoon wordt meestal niet gesigneerd, omdat men ervan uitgaat dat het Gods hand is die het schilderen begeleidde; de Grieken signeren hun iconen wel.

Iconen zijn vooral ontstaan in landen waar het christendom in de vorm van Oosterse orthodoxie de godsdienst is, zoals Griekenland, Rusland, de Balkanlanden, Oost-Europa en ook Egypte en Ethiopië.

Emailadres: paulkummeling@gmail.com

VERF MAKEN IS VAN ALLE TIJDEN, Paul Kummeling

Malderburch, Broekkant 16

In Zambia hebben archeologen 350.000 jaar oude resten gevonden van kleurstoffen en gereedschappen om die te vermalen. De mens gebruikte de materialen die voorhanden waren in zijn omgeving: als kleurstof aardpigmenten uit de bodem, of kleurstoffen van planten en dieren. Voor bindmiddelen gebruikte men eieren, bijenwas, of dierlijke vetten. Later ging men gebruik maken van lijnolie, gewonnen uit vlas en hars verkregen uit naaldbomen. Door de opkomst van de chemische verfindustrie in de 20ste eeuw raakte het gebruik van natuurverf in de vergetelheid. Maar verf op chemische basis is zeer belastend voor het milieu, daarom willen steeds meer mensen weer gebruik maken van natuurlijke, milieuvriendelijke verf met zijn authentieke karakter en zijn prachtige aardtinten.

De heer P. Kummeling heeft zich al jaren in deze materie verdiept en zal uitleg geven over verschillende mogelijkheden. Ter plaatse kunt u ook de verftechnieken bewonderen.

Verf op natuurlijke basis lééft!

MOTTE MALDERBURCHT

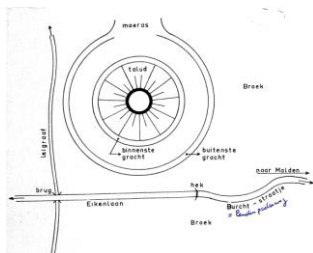
Tussen Looistraat en Maas-Waal kanaal

De versterking die wij tegenwoordig Motte Malderburcht noemen is een verdedigingswerk waarover voor het eerst in de 14de eeuw wordt geschreven. Een motte is de voorloper van de grote, vierkante kastelen zoals bijvoorbeeld

Loevestein. Een dubbele ronde gracht, waarvoor het water uit de

langsstromende Leigraaf kwam, met in het midden een verhoging waarop waarschijnlijk een versterkt gebouw of een toren heeft

gestaan. Een lang en nuttig bestaan was voor de motte niet weggelegd. Al in de 15de eeuw raakte het verdedigingswerk in verval. Mogelijk omdat rond die tijd in Heumen een stenen kasteel werd gebouwd. Begin 17de eeuw is van de motte niet veel meer over dan een heuvel met bomen. Deze is in de jaren 1930/1931 in opdracht van de spraakmakende, maar in archeologisch opzicht niet erg deskundige Jan J. Luden geëgaliseerd. Tijdens de egalisatie zijn hierbij zogenoemde Jacobakannetjes aan de oppervlakte gekomen. Je moet heel goed kijken wil je in het huidige landschap de sporen van de motte terugvinden. De locatie van de Motte is aan de westkant van het Maas en Waalkanaal in een knik in de Looistraat, ter hoogte van de Eendenpoelseweg in het dorp Malden. De plek is nu in gebruik als grasland.

Uw gids is Jan Paul Bevoort

GEMEENTEWAPENS

Gemeentehuis, Kerkplein 6

In de raadszaal van het gemeentehuis zijn de gemeentewapens van de voormalige gemeenten Heumen en Overasselt tentoongesteld. U ziet ook het huidige gemeentewapen.

Het oude wapen van Overasselt combineert symbolen van de abdij St. Valérie in Picardië, die hier veel bezittingen had en het familiewapen van Van der Meulen. Het oude wapen van Heumen komt overeen met het familiewapen van de ridders van Heumen.

Het huidige wapen van Heumen ziet er als volgt uit:

Het wapenschild is een deel van het oude wapen van Heumen (linkerhelft) en een deel van Overasselt (rechterhelft).

Geschaakt van goud en azuur in 7 rijen elk van 3 vakken. De beide bovenste rijen bedekt door een schildhoofd van zilver beladen met 5 hermelijnstaartjes van sabel, geplaatst 3 en 2.

Bezaaid met leliën, een kromstaf, alles van goud.

Het schild is gedekt door een gouden kroon van 3 bladeren en 2 parels.

In het gemeentehuis wordt uitleg gegeven over de historie van deze wapens.

HEUMEN

Naam

Straat nr.

Byzantijnse Iconen Protestantse Kerk	Dorpstraat 19
Gildekoning en gildezilver St.	Dorpstraat 32
Georgiusgilde	
Geschiedenis kasteel Heumen	Dorpstraat 21
Kasteelresten Heumen	Kasteellaan
Joannusmolen	Vosseneindseweg 44
Ateliermuseum Jac. Maris	Looistraat 57
Lezing Leo Ewals "Iconen van de Nijmeegse topografie in het ex libris"	Looistraat 57
Expo Bets Veenhuis	Dorpstraat 21
Foto-expo ophaalbrug Heumen	Dorpstraat 21
Foto-expo oorlogsmonument	Dorpstraat 21

BYZANTIJNSE ICONEN IN DE PROTESTANTSE KERK

Dorpstraat 19

In de Protestantse kerk aan de Dorpsstraat zijn iconen te zien die zijn geschilderd in de Oosters-orthodoxe traditie. In die traditie worden scènes uit de bijbel of christelijke motieven uit de Oosters-orthodoxe kerk op hout nageschilderd naar oude afbeeldingen. De getoonde iconen komen uit het atelier Rafael van Roeland Wilcke en Georgine Steenhuis uit Malden. Zij gebruiken voornamelijk voorbeelden uit de 15e, 16e en 17e eeuw. Te zien zijn onder andere iconen van Maria, Maria Magdalena in de hof, de Opstanding en de Samaritaanse vrouw.

Het protestantse kerkje in Heumen is van oorsprong een Rooms-katholieke kerk die werd gesticht door de Benedictijnen van St. Valéry (St. Walrick). In 1615 werd de kerk protestants. In de kerk zelf zijn geen oorspronkelijke beelden of sculpturen meer te vinden, afgezien van een 19e-eeuws herdenkingsmonument voor de broers Lodewijk en Hendrik van Nassau, broers van Willem van Oranje.

Bezoektijd: 12 tot 16 uur

Uw gidsen zijn leden van de protestantse kerk

SINT GEORGIUS GILDE

Dorpstraat 21www.sintgeorgiusgilde.nl

Het Sint Georgius gilde in Heumen is nog springlevend. Het bestond al in 1445. Het oudste zilveren schild is van 1618. De verbondenheid met de plaatselijke adel blijkt uit het gildezilver met daarop de namen van Joncker Willem van der Moelen (1651 en 1652), Walraet van Steenhuijs, Heer van Heumen, Malden en Oploo (1713) en Steven Adriaan van Welderen (1705-1776).

Het Gilde is een echte mannenbroederschap van circa 70

gildebroeders met tamboers, vaandeldrager en vendeliers. Het uniform benadrukt met de witte blouse en de witte handschoenen de

reinheid (eerlijkheid) van een Gildebroeder. De rode hes (de kleur van het bloed) verwijst naar de legende van het gevecht van Sint Joris (ook Georgius) met de draak. Dienstbaarheid, Broederschap en Trouw staan hoog in het vaandel. Het belangrijkste is de onderlinge gezelligheid en verbondenheid. De Gildebroeders zijn er voor elkaar bij vreugdevolle dagen zoals een bruiloft waarbij een vendelhulde wordt aangeboden, maar ook bij droevige dagen zoals een begrafenis waarbij een Gildebroeder met Gilde-eer ten grave wordt gebracht.

Het gildezilver en fotoboeken zijn te bekijken in 't Terp op zondag 11 september van 11 tot 17 uur.

GESCHIEDENIS KASTEEL HEUMEN LEZING EN BOEKPRESENTATIE

Dorpstraat 21

Het is bijna niet voor te stellen, maar Heumen had bijna zeven eeuwen lang een kasteel. Het begint in de 12de eeuw met een burcht van de ridders van Heumen. Johan van Groesbeek breidt de burcht in de 14de eeuw uit tot een kasteel. Het geslacht Van Groesbeek zal tot 1659 de heerlijkheid Heumen besturen. Het kasteel is dan een ruïne geworden door de belegering van de Spanjaarden na de slag op de Mookerheide in 1574. Na 1659, onder Ludolf van Steenhuijs, verschijnt een

prachtig nieuw kasteel dat we kennen van de pentekening uit 1741 door Jan de Beijer. In 1769 koopt de Stad Nijmegen de Heerlijkheid met het kasteel. Pasques de Chavonnes wordt in 1770 eigenaar en bewoner. Na hem volgt de families Craan en

Boreel de Mauregnault die het kasteel omvormen tot een landhuis. In 1878 worden de opstallen verkocht voor de sloop. Jacob Hendrik Luden is de koper. Aan bewoning is een einde gekomen.

De werkgroepen GROEN erfgoed en ARCHEOLOGIE hebben de geschiedenis onderzocht die door Marijne Magnée-Nentjes, Harrie Joosten en Tini Martens op schrift is gesteld. Het boek verschijnt in de Erfgoedreeks van het Erfgoedplatform. Op 8 september wordt de geschiedenis van het kasteel verteld door de schrijvers en het eerste exemplaar aangeboden aan de directeur van de Nederlandse Kastelenstichting, mevr. Van Limburg Stirum.

Donderdag 8 september 20 uur, 't Terp

KASTEELRESTEN HEUMEN.

Kasteellaan

In de Heumense uiterwaarden aan de Maas liggen de fundamenteën van een middeleeuws kasteel, ooit 'n symbool van macht. Reeds in de 12^e eeuw als donjon ontstaan en daarna steeds verder uitgebouwd. De contouren van de hoofdburcht zijn

in het landschap d.m.v. hoogteverschillen zichtbaar gemaakt. Het kasteel heeft vele eigenaren gekend.

Aanvankelijk het geslacht Van

Hoemen, vervolgens Van Groesbeek (periode 80-jarige oorlog) en hierna in 1659 Ludolph van Steenhuijs. Zijn kleindochter, Genoveva van Welderen-Steenhuijs, verkoopt in 1769 de heerlijkheden Heumen en Malden aan de stad Nijmegen. Deze verkoopt al in 1770 het kasteel aan M.C. Pasques de Chavonnes die het in 1791 verkoopt aan C.H. Craan. Er wordt gesloopt, verbouwd en binnen de familie verkocht. In 1827 is schoonzoon Jhr. Boreel de Mauregnault de eigenaar. De erven hiervan veilen in 1877 de kasteeloverblijfselen. J.H. Luden is de koper en hij laat het restant verder verwijderden rond 1880

Op het kasteelterrein zal Gerrit Kessler uw kennis testen met een quiz op gebied van oude gereedschappen welke hun oorsprong vinden in vervlogen tijden.

JOANNUSMOLEN

Vosseneindseweg 44

De Joannusmolen is een ronde stenen grondzeiler. Kenmerkend zijn de kleppen i.p.v. zeilen op twee van de wieken. De molen werd in 1894 gebouwd door Johannes Jetten van de Heumense molenaarsfamilie. Hij is de waarschijnlijke naamgever. Tegelijkertijd bouwde Grad Jacobs, eigenaar van de Zeldenrust in Overasselt, enkele tientallen meters verderop een molen. In mei 1894 waren beide molens klaar. Na een tarievenoorlog en juridische strijd werd Jacobs in 1908 uitgekocht door Jetten. De molen van Jacobs verhuisde

naar Milsbeek. De Joannusmolen van Jetten bleef staan.

Tot 1977 werd de molen gebruikt door verschillende generaties Jetten. Daarna werd de gemeente Heumen eigenaar. Na een grote restauratie ging molenaar Wim Thönissen hier in 1982 biologische granen malen. In 2008 is de molen opnieuw gerestaureerd. Het bedrijfsmatig malen nam langzamerhand af vanwege de

enorme windbelemmering door hoger wordende bomen. Na 2008 wordt er uitsluitend nog “voor de prins” gemalen. Sindsdien maalt Joannusmolen B.V. in Cuijk.

De molen is vrij te bezichtigen op zaterdagen of op afspraak met molenaar Wim Thönissen. T 0651064263;
E wthonissen@joannusmolen.nl.

Uw gids bij dit rijksmonument is Wim Thönissen

ATELIERMUSEUM JAC MARIS

Marishuis, Looistraat 57 Heumen*www.marishuis.nl*

Het Ateliërmuseum was bijna 70 jaar (1926-1996) de woon- en werkplaats van Jac. Maris en zijn vrouw Willy. Ze hebben hier in het begin zware en moeilijke jaren doorgemaakt tot er erkenning en daarmee opdrachten kwamen. Jac. heeft het oorspronkelijke Blokhuis stapsgewijs veranderd in een sprookjesachtig huisje en hij wilde dat na zijn aards bestaan zijn huis met kunstwerken doorgegeven zou worden aan de gemeenschap. Dit is gelukt met o.a. hulp van de gemeente Heumen. Het huidige museum is niet alleen een verzamelplaats van kunstwerken van Jac. en zijn assistente Els Tervoort, maar ook van kunst gemaakt door tijdgenoten van Maris. Ook meerdere telgen uit het Maris-ge-slacht hebben hier hun kunnen getoond. Het is bovendien een tentoonstellingsplek voor bekende en onbekende kunstenaars, m.n. uit de regio. Altijd boeiend om te bezoeken.

Op zondag 11 september, op open monumentendag om 14.00 uur, zal conservator Leo Ewals een rondleiding houden met als onderwerp de

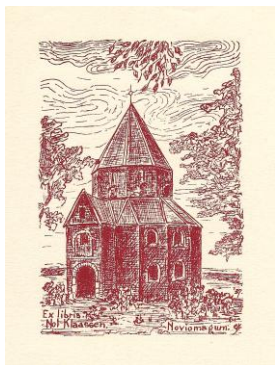
lopende tentoonstelling: Iconen van de Nijmeegse topografie in het ex libris. Gratis entree op deze dag.

NIJMEEGSE EXLIBRIS

Rondleiding door conservator Leo Ewals

Looistraat 57, Heumen

Op de Open Monumentendag van 2016 is in het Ateliermuseum Jac Maris een tentoonstelling te zien over **Nijmeegse exlibris**. Een exlibris is een etiket dat men voorin een boek plakt en waarop de naam staat van de eigenaar van het boek. Ook staat er vaak een afbeelding op die herinnert aan de geboorte- of woonplaats, beroep, hobby of naam van de eigenaar. Exlibris worden ook veel verzameld. Er is in Nederland zelfs een kring van exlibrisverzamelaars.

Iconen van de Nijmeegse topografie, dus populaire monumenten uit Nijmegen zijn de Stevenstoren, de Waalbrug, de kapel en de ruïne op het Valkhof.

Zondagmiddagmiddag om twee uur geeft de conservator Leo Ewals een rondleiding langs de tentoonstelling. Titel van de rondleiding: **Iconen van de Nijmeegse topografie in het exlibris**.

Gratis entree op zondag van 11 tot 17 uur. Rondleiding zondag om 14 uur, ook gratis.

SCHILDERIJEN VAN BETS VEENHUIS

Dorpstraat 21

Als inwonster van Heumen en aanwoonster van het Vennengebied heeft Bets Veenhuis, gepensioneerd leraar Tekenen/schilderen 1e graads, altijd veel inspiratie gevonden voor haar natuur- en landschapsschilderingen in de directe omgeving, hoewel ook veel werk op speciale studiereizen is gemaakt als docente Kunstgeschiedenis en Tekenen en schilderen.

De stijl is meestal impressionistisch en de technieken olieverf, aquarel, inkt, potlood. Verwerkingen thuis zijn meer experimenteel, expressionistisch en vaak in gemengde technieken uitgevoerd alsook in druktechniek. Enige werken zullen op Open Monumentendag te zien zijn.

De werken worden geëxposeerd in 't Terp op 10 en 11 september van 11.00 tot 17.00 uur.

Bets Veenhuis

FOTO-EXPO OPHAALBRUG HEUMEN

Dorpstraat 21

De ophaal- of hefbrug te Heumen is en was wijd en zijd bekend en zou als "icoon" betiteld mogen worden. Natuurlijk wordt hier verschillend over gedacht, want vele mensen hebben nog al eens 'n keer

voor de
omhoog
gehaalde brug
moeten
wachten om
het
scheepvaartver
keer voorrang

te geven en zeker in die tijd wanneer er geschut moest worden. Bij aanvang van de werkzaamheden aan het Maas-Waalkanaal in 1920 is eerst de sluis gebouwd in de droge en nadat deze gereed was is in 1923 de ophaalbrug opgebouwd door FIGEE uit Haarlem (bouwnr. 42). Nadat het kanaal in 1927 geopend werd, heeft de brug dienst gedaan tot mei 1989 en is dan uiteindelijk in oktober 1990 gesloopt. Op 10 mei 1940 bij de Duitse inval en 17 september 1944 tijdens de geallieerde luchtladingen heeft deze brug een belangrijke rol gespeeld en is hij beide malen ongeschonden uit de strijd gekomen.

Een kleine tentoonstelling over deze BRUG is te zien op 10 en 11 september in 't Terp van 11.00 tot 17.00 uur. Op het plein vóór 't Terp staat een van sloop gered katrolwiel van het hefsysteem van de gesloopte brug.

Jos Gerrits en Tini Martens

FOTO-EXPO OORLOGSMONUMENT

Dorpstraat 21

Op 10 mei 1940 viel het Duitse leger Nederland binnen. Tussen 3.00 en 4.00 uur in de nacht vond er 'n overval plaats op de kanaalbruggen waaronder die in Heumen. De strijd om de bruggen kostte 21 man het leven. Er werd al snel een comité gevormd met als doel een herinneringsmonument op te richten voor de gevallen. Jac. Maris alhier kreeg de opdracht. Dit monument dat alle Heumenaren kennen van de jaarlijkse en later van de vijfjaarlijkse herdenking mag zeker een symbool genoemd worden. De Piëta van kunststeen is een symbool van de strijd in 1940, het verlies van mensenlevens en het verdriet van de nabestaanden. Maris had het beeld eind 1940 al klaar, maar de bezetter wilde geen medewerking

verlenen en het duurde tot mei 1947 voor dat het beeld onthuld werd door de zoon van de gesneuvelde kapitein Postma.

Op 10 en 11 september is in 't Terp een kleine tentoonstelling over dit oorlogsmonument. Geopend van 11.00 tot 17.00 uur.

Jos Gerrits en Tini Martens

OVERASSELT

Naam	Straat nr.
De bakermat van Overasselt	Valkstraat 7
Quiz in en over de kerk van Sint Antonius Abt	Hoogstraat
De pastoor in het midden onder de Calvarieberg	Mgr van de Burgtstraat
Anton Theunissen "Overasseltse iconen van de katholieke emancipatie".	Hoogstraat
St. Antonius Abt kerk	
De Hessenberg anno 1855-1971	Hessenbergseweg 5
Grafheuvels uit de prehistorie	St. Walrickweg
Van Boerenleenbank tot Rabo in de Lage Hof	Kasteelsestraat 5
De openbare lagere school van 1881	Hoek Kasteelsestraat -
Molen Zeldenrust	Schoonenburgseweg
Pieter Oosterhout "Particulier monumentenbeheer".	OudeKleefsebaan 23a
Uitreiking van de Zilveren Troffel.	Kasteelsestraat 5

DE BAKERMAT VAN OVERASSELST

Valkstraat 7

De geschiedenis van dit oudste gebouw van Overasselt gaat terug tot in de tiende eeuw. Het was de eerste katholieke kerk

van de Overasseltse parochie (kerspel). De bouwers waren Benedictijnen van een abdij in St. Valéry-sur-Somme in Noord Frankrijk. Karolingische vorsten, mogelijk Karel de Grote, schonken grond aan de Franse monniken om deze door hen te laten ontginnen en bewerken. Natuurlijk hadden ze ook de opdracht om de heidenen van Overasselt te bekeren tot het

katholieke geloof. Zo ontstond de kerk van St. Walrick (Valéry). De parochiekerk die zij bouwden was oorspronkelijk een Romaans zaalkerkje. Nu staat er nog het priesterkoor van een laat Gotische kerk uit de 15de eeuw. De Overasseltse katholieken gingen eeuwenlang hier naar de kerk. Dat ging door tot de enorme omwenteling van de Reformatie. Het protestantisme werd staatsgodsdienst, maar omdat er hier niet genoeg hervormden waren voor zo'n grote kerk raakte het schip vermoedelijk al in de 17de eeuw in verval. Waarschijnlijk hebben ook de Fransen, die in 1672 de klokken uit de toren roofden, aan de afbraak bijgedragen. In 1710 zijn de laatste restanten van het schip opgeruimd. Het huidige interieur stamt mogelijk uit de 19de eeuw.

Op 10 en 11 september is er ook een expositie van Diny van der Cruysen met sculpturen en foto's.

Bezoektijd: 11 tot 17 uur

Uw gids bij dit monument is Harrie Filmer

EEN QUIZ IN EN OVER DE KERK VAN SINT ANTONIUS ABT

Hoogstraat

Vanaf de Hervorming (1572), werden alle kerken overgenomen door hervormden. De katholieken mochten geen openbare functies meer vervullen en hun bezittingen werden door de protestanten onteigend. Pas onder Napoleon kregen de katholieken weer wat meer vrijheid. Maar ook toen kregen ze lang niet altijd hun kerken terug. Pas aan het einde van de negentiende eeuw konden de katholieken zich weer wat vrijer ontwikkelen. Deze emancipatie resulteerde vooral in de Zuidelijke Nederlanden tot wat we kennen als het

‘Rijke Roomsche Leven’. Met als enig ‘ware’ geloof: het katholicisme. Nieuwe kerken schoten als paddenstoelen uit de grond en werden getooid met tal van beelden, symbolen en iconen.

Maar vanaf de zestiger jaren begonnen gelovigen vragen te stellen over de plaats van de kerk in hun leven. Ook in deze kerk. Op het kerkhof (zie volgende pagina) zijn de graven van gelovige en minder gelovige dorpsgenoten deze zondag gemarkeerd.

In de Sint Antonius Abt vertelt Anton Theunissen over een aantal iconische dorpsfiguren van weleer. En voor kinderen is er een puzzeltocht gemaakt waar veel ouders ook nog moeite mee zullen hebben!

Bezoektijd: 12 tot 17 uur
Gids aanwezig.

DE PASTOOR IN HET MIDDEN ONDER DE 'CALVARIEBERG'

Mgr van de Burgtstraat

Omdat op het kerkhof van Overasselt een groot aantal markante en iconische personen uit de geschiedenis van het dorp hun laatste rustplaats hebben gevonden, besteden we dit jaar aandacht aan deze graven, voor zo ver ze nog niet geruimd zijn. In de kerk zal aan deze burgers en pastoors ook in het kort aandacht worden besteed.

Pastoor van Riel (1925-1945) bouwde deze kerkhofkapel, bijgenaamd de Calvarieberg, voor zichzelf en zijn opvolgers en betaalde deze uit eigen zak. Tot nu is hij de enige pastoor die er zijn laatste rustplaats heeft gevonden. In het tweede van de negen graven is Gerardus Willems (Grad van Bartje) bijgezet. Het verhaal gaat dat de opvolger van Van Riel, Van Hout,

niet samen met metselaar Willems in één graf bijgezet wilde worden. De kapel werd ook voorzien van een altaar, dat moest dienen als rustaltaar voor het H. Sacrament bij de vele processies die in die tijd werden gehouden. Deze processies vonden plaats op het kerkhof, omdat het door het processieverbod verboden was hiervoor de openbare weg te gebruiken. Het dak van de kapel rust op vier zuilen, die afkomstig zijn van het kasteel van Wezel. De zuilen dragen een betonnen zadeldak tussen topgevels gedekt met leien.

Bezoektijd: 12 tot 17 uur

Uw gids is Piet Sanders

DE HESSENBERG ANNO 1855-1971

Hessenbergseweg 5

‘Ze kochten, vermoedelijk van de Gemeente eenige eikenbomen. Die bomen rooide ze zelf, dat gebeurde dan in Mei omdat dan de bomen uitlopen, die werden geschilt zodat de schors daarvan nog wat opbracht ter vermindering van de koop. Dan werde ze vierkant gekapt met bijl en vooral met de dissel door de timmerman. Die spande werden in elkaar getimmerd met gesmede nagels, maar vooral door houten pennen, de steilen werden geplaatst op de voorop gemetselde porre met steen, kalk of tras’. Aldus beschrijft (Theo)Dorus Dinnissen de bouw van ‘De Hessenberg’.

Thé Dinnissen, grootvader van huidige eigenaar Thé Dinnissen, huwde het nichtje van de ongehuwde gebroeders Hulsman en

werd zo eigenaar van de 'Hessenberg', door die broers dus eigenhandig gebouwd. Ondanks hard te werken heeft hij er met zijn vrouw toch maar een sober bestaan gehad.

Zijn zoon (Theo) Dorus heeft van de keuterij een levensvatbaar bedrijf weten te maken door creatief om te gaan met de mogelijkheden die het bouw- en weiland hem bood. Veel woeste grond ontgonnen en gedraineerd, met asperges begonnen omdat de zandgrond daar geschikt voor bleek. En wat er gebouwd of verbeterd werd, Dorus deed alles zelf: 'Daar kwam geen vakman aan te pas!'

Thé Dinnissen III ging op dezelfde voet verder als zijn vader en begon met de bloembollenteelt die in de jaren 60 en 70 in zwang kwam.

Bezoektijd: 11 tot 17 uur

Uw gids is Theo Vink, neef van Thé Dinnissen

GRAFHEUVELS UIT DE PREHISTORIE ARCHEOLOGISCHE LESSEN IN HET VENNENGEBIED

Parkeerplaats Staatsbosbeheer bij Landwinkel De Diervoort*)

Een wandeling met lezing in de Overasseltse vennen met twee archeologen. Zij vertellen over grafheuvels, bronzen zwaarden, een mysterieuze bronzen emmer en de legende van de koortsboom.

Staande naast 5000 jaar oude grafheuvels begrijpt u de magie van het landschap die de vroegere bewoners ook moeten hebben gevoeld. Loop mee over de vennen en ontdek de eeuwenlange geschiedenis van dit bijzondere gebied met vennen, hoge rivierduinen, heide en bos. U hoort over de ontstaansgeschiedenis van het gebied, de oudste bewoners en hun rituele gebruiken. Wie hebben de grafheuvels gemaakt? Waarom zijn bronzen zwaarden in de Maas en de vennen gedeponeed? Bij wie werd de bronzen emmer begraven? Wat deden de Romeinen in dit gebied? Wie waren de gevreesde Hoemannen in de vroege middeleeuwen en wat is waar van de St. Walrick legende?

Uw gidsen zijn de archeologen drs. Katja Zee en dr. Tess Doorewaard. De inleiding wordt verzorgd door Mathieu Houben, voorzitter van de werkgroep Archeologie van het Erfgoedplatform Gemeente Heumen.

Route, tijd en plaats

De route van de wandeling volgt de Oude Nijmeegseweg van de parkeerplaats van Staatsbosbeheer bij Landwinkel De Diervoort naar de parkeerplaats van Staatsbosbeheer achter restaurant St. Walrick.

De wandeling met gids duurt ca. een uur. Daarna wandelt u zonder gids in ca. een half uur terug naar De Diervoort. De wandelingen vinden alleen plaats op zaterdag 10 september om 11.00, 13.00 en 15.00 uur.

Bij het start- en eindpunt kunt u een hapje en een drankje nuttigen. Bij slecht weer: zie www.erfgoedheumen.nl/nieuws

Situla van Overasselt

De bronzen emmer en de andere metalen voorwerpen zijn nu te zien in Museum Het Valkhof in Nijmegen.

Foto: Museum Het Valkhof Nijmegen

Werkgroep Archeologie, Erfgoedplatform Gemeente Heumen.
www.erfgoedheumen.nl

***) SVP niet** parkeren bij Landwinkel De Diervoort maar op de nabijgelegen parkeerplaats van Staatsbosbeheer SBB.

VAN BOERENLEENBANK TOT RABO IN DE LAGE HOF

Kasteelsestraat 5

In dit museum bevindt zich de voorkamer waar Antoon Derks, 'Tontje den Bekker' vanaf 1945 kantoor hield als kassier van een van de eerste 'Boerenleenbanken', een van oorsprong coöperatieve instelling. Zijn zoon Louis wordt later ook kassier van de nieuwe Boerenleenbank aan de Hoogstraat 36.

Het waren de rijke boeren uit het dorp die in het bestuur van

de Coöperatieve bank zaten en beslisten over wie van de armere agrariërs al dan niet een lening kon krijgen.

Sjef Klabbers kan honderduit vertellen over Derksen, Artsen en Van Kuppenvelds. En over de pastoor die als geestelijk adviseur zitting had in diverse besturen, waaronder de bank.

Als afsluiting van de Open Monumentendag reiken we om 16.00 uur de Zilveren Troffel uit voor het best, fraaist of origineelst gerenoveerde of verbouwde particuliere monument van Overasselt. Uit een tiental genomineerde panden kiest een onafhankelijke jury de prijswinnaar. Aansluitend een lezing door Pieter Oosterhout, architect te Beuningen en mogelijkheid tot vragen en discussie over particulier monumentbeheer.

Bezoektijd: 11 tot 17 uur

*Uw gids is Sjef Klabbers, voormalig medewerker
Boerenleenbank*

DE OPENBARE LAGERE SCHOOL VAN 1881

Hoek Kasteelsestraat-Schoonenburgseweg

Vanuit de Lage Hof start ook een rondleiding door Tonny Peters (architect) door 'De Wissel', de voormalige lagere school naast het museum. Elk heel uur van 12 t/m 16.00 uur.

In 1926 werd besloten dat de openbare school van Overasselt, gebouwd in 1881, een katholieke school moest worden. In plaats van de Gemeenteraad, werd het Kerkbestuur met als voorzitter pastoor Van Riel, schoolbestuur. En zo geschiedde: voor één gulden

werd de school aan het kerkbestuur verkocht. Met de voorwaarde dat ze bij verkoop weer voor hetzelfde bedrag aan de Gemeente toe zou komen. Het huis van de bovenmeester moest echter de marktwaarde opbrengen:

fl 3.000, maar dat vond het kerkbestuur veel te veel.

Maar de aanstaande schoonvader van Schlicher wilde de koop wel financieren. Ook met Schlicher maakte pastoor Van Riel de afspraak dat het huis voor fl 7.500 weer aan het kerkbestuur

aangeboden moest worden, maar in 1962 waren alle betrokkenen behalve Schlicher allang overleden, dus kon hij het aan zijn zoon Pierre toedelen nadat hij de speelplaats al voor fl 15.000 aan de Gemeente had verkocht.....

Het vervolg is bekend: de Gemeente kwam alsnog in het bezit van de school toen deze afgedankt werd en is naderhand met de woning gerestaureerd door vastgoedbedrijf ArPe en met een nieuwe bestemming verhuurd aan onder andere Dichterbij, dat er een dagopvang voor gehandicapten in exploiteert.

Rondleiding: elk uur van 12 tot 16 uur

Uw gids is Tonny Peters, restauratie architect

MOLEN ZELDENRUST

Oude Kleefsebaan 23A

De gesloten standerdmolen stond vroeger aan de Hoogstraat.

Tijdens een zware herfststorm in 1972 ontstond zoveel schade dat de molen moest worden afgebroken. Na restauratie werd de molen in 1982 op een nieuwe plek, aan de Oude Kleefsebaan, herbouwd.

De molen Zeldenrust werd gebouwd in 1736 in Geertruidenberg en verplaatst naar Raamsdonksveer. In 1890 kwam de molen naar

Overasselt aan de Hoogstraat. Grad Jacobs was de eigenaar tot 1906. Na hem volgden A. Pigmans tot 1919, Th. Derks tot 1929, F. de Kleyn tot 1946, gezusters de Kleyn tot 1948 en tenslotte H. Thijssen. In 1972 werd de molen met een zware storm omver geblazen. Gelukkig werd hij, na het vinden van een nieuwe geschikte plaats aan de dijk, in 1981 weer volledig gerestaureerd en is hij steeds door vrijwillige molenaars onderhouden. De gemeente is eigenaar sinds 1973.

Molenaar Ron van Stiphout maalt biologisch graan voor bakker Derks uit Overasselt. En deze heeft het nu als natuurzuiver molenbrood in de schappen liggen.

Wie meer wil weten van dit mooie monument, een uitgebreider foldertje wil aanvragen of met een groep een bezoekje wil brengen kan een mailtje sturen naar post@ronvanstiphout.nl of bellen: 024-3785772/06-25269830.

Uw gidsen bij dit rijksmonument zijn de vrijwillige molenaars Ron van Stiphout en Stijn Arts

NEDERASSELT

Van Kroonwerk tot Maaspoort

René van Hoften “Het veer

Nederasselt – Grave (1381-
1928)”

Lezing en presentatie van het
boek aan burgemeesters P.
Mengde en L. Roolvink.

Kroonwerk Coehoorn

Zondag

11 september

11 uur

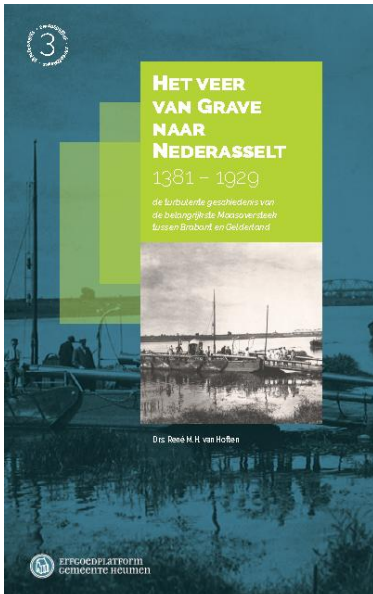
Maasmolen

Molenwiel

BOEKPRESENTATIE “HET VEER VAN GRAVE NAAR NEDERASSEL 1381 – 1929” EN PLANNEN VOOR RESTAURATIE VAN HET KROONWERK COELHOORN

Kroonwerk Coehoorn

De ontmoetingsplek in de Maasuitewaard van Nederasselt heeft grote historische betekenis. Hier lag de veerstoep van het veer naar Grave dat hier meer dan 500 jaar land de oversteek verzorgde. Dichtbij de veerstoep stond het kroonwerk van Coehoorn voor de verdediging van de stad Grave.

Het boek door René van Hoften heeft als ondertitel: “de turbulente geschiedenis van de belangrijkste Maasoversteek tussen Brabant en Gelderland”. Het boek verschijnt in de Erfgoedreeks van het Erfgoedplatform. De burgemeesters van Heumen en Grave, Paul Mengde en Lex Roolvink, zullen het eerste exemplaar in ontvangst nemen. Het boek is ter plekke te koop.

Het kroonwerk werd in 1701 gebouwd door Nederlands grootste vestingbouwer Menno van Coehoorn (1641-1704).

Het kroonwerk beschermde de stad Grave en werd een onderdeel van de Zuidelijke verdedigingslinie van de Republiek. In 1926 is het kroonwerk in zijn geheel afgebroken tot drie stenen onder het maaiveld. Door de aanplant van meidoornhagen op het stervormige kroonwerk is het geheel zichtbaar gemaakt.

De gemeenten Heumen en Grave rekenen het kroonwerk tot hun geschiedenis. Er zijn plannen in ontwikkeling om dit belangrijke vestingwerk beter zichtbaar te maken. Onderdelen van het plan zijn herstel van de gracht, vlechten van de meidoornhagen, aanleg van een pad en lage muurtjes om de bouwwerken te markeren, bouw van een uitkijktoren. De haalbaarheid van deze plannen is in onderzoek.

De beide burgemeesters zullen de plannen toelichten.

Plaats en tijd: Kroonwerk Coehoorn, zondag 11 sept. 11 uur

MAASMOLEN NEDERASSEL

Molenwielen

De Maasmolen is een gesloten standerdmolen uit 1741.

Nederasselt had eerder ook al een korenmolen. De eerste vermelding van een molen in Nederasselt dateert van 1301: 700 jaar terug! Ook in latere documenten wordt een molen in Nederasselt vernoemd. Deze

hoorde tot de bezittingen van het klooster Grafenthal bij Goch. In de loop van de 17de eeuw kwam hij in handen van de molenaar Wilhelm Hendrixen, die hem in 1692 verkocht. In 1740 ging de molen verloren bij een dijkdoorbraak. David Jan ten Hove, Heer van Sleeburg (1724-1787) gaf opdracht tot de bouw van een nieuwe molen. De generaties eigenaars en molenaars volgden elkaar daarna op. De laatste beroeps-molenaars waren A. en J. van Haren. In 1970 kocht de toenmalige gemeente Overasselt de molen en liet hem in 1973 enkele honderden meters verplaatsen en geheel restaureren. Eeuwenlang hebben opeenvolgende molenaars in deze molen hun eervolle ambacht uitgeoefend en het graan gemalen tussen de “zingende” molenstenen. Niet alleen de boeren, maar ook de bakkers en de bierbrouwers waren van dit werk afhankelijk.

De molen is wel maalvaardig, maar er wordt alleen incidenteel gemalen. De molen wordt draaiend gehouden door de vrijwillige molenaars Frans Heessen en Rob Snel.

De molen is open voor bezoekers iedere zaterdag van 13 tot 17 uur en op afspraak. Frans Heessen, tel. 024-6961217 of 06-44372005, frans@heessen.nl en Rob Snel, tel. 024 3582526, robertsnel15@gmail.com.

ORGANISATIE

Wergroep OMD

Harrie Joosten
 Walter Elemans
 Petra Thijssen
 Jos Gerrits
 Piet van Casteren
 Ton Verstegen

Dorpscomité Overasselt

Piet van Casteren
 Harrie Filmer
 Wim Cousijn
 Piet Sanders

Dorpscomité Nederasselt

Ton Verstegen

Coördinatie en PR

Harrie Joosten

Dorpscomité Malden

Petra Thijssen
 Frans Kessler
 Cees Elsten
 Els Jans
 Ton Niekus
 Hetty Pennings

Dorpscomité Heumen

Jos Gerrits
 Tini Martens
 Theo Noy
 Gerrit Kessler

Open Monumentendag 2016

interessant en gezellig

Op zondag 11 september kunt u verschillende monumenten in Heumen, Malden, Nederasselt en Overasselt van dichtbij bewonderen.

In dit boekje leest u meer over het programma met lezingen, monumenten en tentoonstellingen rondom het thema 'Iconen en Symbolen'.

Ga erop uit en beleef de Iconen van ons verleden, van prehistorie tot heden.

Erfgoedplatform Gemeente Heumen

